

Torsdagen den
25 mars 1976

Torsdagen den 25 mars

Kl. 14.00

Förhandlingarna leddes av fru tredje vice talmannen.

§ 1 Justerades protokollet för den 17 innevarande månad.

*Om tidpunkten för
utlokaliseringen av
arméns tekniska
skola och försvarets
förvaltningsskola*

§ 2 Om tidpunkten för utlokaliseringen av arméns tekniska skola och försvarets förvaltningsskola

Herr försvarsministern HOLMQVIST erhöll ordet för att besvara herr Nilssons i Östersund (s) den 17 mars anmälda fråga, 1975/76:277, och anförde:

Fru talman! Herr Nilsson i Östersund har frågat mig, om jag kan ge närmare besked om tidpunkten för omlokalisering av arméns tekniska skola och försvarets förvaltningsskola till Östersund samt beräknat antal anställda vid dessa skolor.

Regeringen avser att inom kort lägga fram proposition med förslag om att de nämnda skolorna skall inrättas och förläggas till Östersund. När det gäller detaljerna i förslaget ber jag att få hänvisa till den kommande propositionen. Men jag kan meddela att den utbyggnad som nu föreslås innebär att över 200 personer kommer att vara anställda vid skolorna. Därtill kommer ett stort antal studerande. Det är således fråga om en lokalisering med stor betydelse för kommunen och den omkringliggande regionen.

Herr NILSSON i Östersund (s):

Fru talman! År 1971 beslöt riksdagen att en för krigsmakten gemensam förvaltningsskola med ca 50 anställda skulle inrättas och förläggas till Östersund. Samma år, 1971, beslöt riksdagen också att arméns tekniska skola skulle förläggas till Östersund. Efter fullständig utbyggnad beräknades den skolan få inemot 200 anställda.

Naturligtvis har man efter beslutet i mitt hemlän frågat: När kommer man att få sätta spaden i jorden för dessa skolbyggnader, vilken omfattning får de och hur många anställda kommer det slutligen att bli vid dessa skolor? Det är också dessa frågor som jag ställt till försvarsministern.

Av svaret framgår att proposition kommer att läggas fram inom kort, att skolorna skall inrättas och förläggas till Östersund samt att det gäller över 200 anställda. Därmed uppfyller man i stort sett den målsättning som riksdagen 1971 ställde upp.

Jag vill instämma med försvarsministern i att det här gäller lokali-

seringar som är av mycket stor betydelse för Östersund. Jag är glad över att förslaget snart kommer att presenteras för riksdagen, då vi får närmare besked om detaljerna för dessa skolor.

Jag tackar försvarsministern för svaret.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 3 Om villkoren för tillstånd att omhändertaga avfall

Herr jordbruksministern LUNDKVIST erhöll ordet för att besvara herr Söderströms (m) den 5 mars anmälda fråga, 1975/76:262, och anförde:

Fru talman! Herr Söderström har – med hänvisning till att det vid senaste årsskiftet infördes krav på tillstånd för företag som avser att yrkesmässigt transportera miljöfarligt avfall – frågat mig om de seriöst arbetande företagen kommer att kunna fortsätta sin verksamhet och därmed tillförsäkra sina anställda arbetstrygghet. Herr Söderström har vidare frågat när myndigheterna kommer att kunna tillhandahålla klara villkor för denna tillståndsprövning.

Enligt förordningen om miljöfarligt avfall får sådant avfall yrkesmässigt transporteras på väg bara av kommunala företag eller av företag som efter ansökan har fått länsstyrelsens tillstånd. Som jag nyss har sagt trädde ifrågavarande bestämmelser i kraft den 1 januari 1976. För att få sådant tillstånd som här är aktuellt skall vederbörande företag bl. a. visa att företaget har personella, tekniska och ekonomiska resurser att transportera det avfall som avses med ansökan på ett från hälso- och miljöskyddssynpunkt tillfredsställande sätt.

Jag är medveten om att vissa länsstyrelser av olika skäl inte hann ta slutlig ställning till alla ansökningar före årsskiftet. Jag har inhämtat att naturvårdsverket vid kontakt med länsstyrelserna i december 1975 rekommenderade dem att meddela interimistiska tillstånd i de fall ärendena inte hann prövas slutligt före årsskiftet. Jag förutsätter att naturvårdsverkets rekommendation har följts och att interimistiska tillstånd sålunda har meddelats i de fall där det har behövts för att företag skulle kunna fortsätta sin verksamhet efter årsskiftet. Avsikten är självfallet inte att seriöst arbetande företag skall hindras från att bedriva sin verksamhet genom det nyligen införda tillståndskravet. Anställningstryggheten för personalen påverkas sålunda inte.

När det sedan gäller herr Söderströms andra fråga om villkoren för tillståndsprövningen utgår jag från att naturvårdsverket, som är den centrala tillsynsmyndigheten på området, utan dröjsmål meddelar de ytterligare föreskrifter som eventuellt kan behövas för tillämpningen av lagstiftningen.

Herr SÖDERSTRÖM (m):

Fru talman! Jag ber att få tacka jordbruksministern för svaret på min fråga.

---

*Om villkoren för
tillstånd att
omhändertaga
avfall*

Det är faktiskt drygt 3 000 personer i vårt land som är sysselsatta med de här problemen, och de flesta arbetar i företag som specialiserat sig på det här området.

För att hålla kompetensen på sin personal uppe låter de sina anställda genomgå årliga kurser, inte minst hos SIFU, statens institut för företagsutveckling, där de då får kompetensintyg om att de är skickade att sköta de här uppgifterna.

I slutet av november förra året anordnade SIFU en sådan här kurs. Men det är mycket märkligt att deltagarna efter kursens genomförande fick besked om att det den här gången inte kunde utfärdas kompetensintyg. Detta borde ha meddelats innan kursen började – speciellt som en sådan här kurs med anmälningssavgifter och bortfall av arbetstid osv. kostar företagen bortåt 3 000 kr. per anställd.

Nu har vi fått en ny förordning, SFS 1975:346, och där finns i 9, 10 och 11 §§ föreskrifter om hur företag skall göra för att få tillstånd. När man så vänder sig till länsmyndigheterna konstaterar de att de inte kan göra något, att de tyvärr inte har några blanketter klara, att de inte vet hur högt garantibeloppet skall vara osv. och att de därför inte kan utfärda några tillstånd. Detta är inte tillfredsställande.

I februari 1976 fick ett företag som i december 1975 hos länsmyndigheterna hade lämnat in en ansökan s. k. interimistiskt tillstånd. Men, herr jordbruksminister, detta gäller längst till den 1 maj 1976, och vad som därefter kommer att ske vet företaget alltså inte. Dessutom finns det en passus i tillståndet som säger att det under vissa omständigheter kan återkallas. Detta innebär inte en trygghet som ett företag har rätt att känna i sin verksamhet, och det finns därför fog för de frågor som jag ställt.

Hur skall en arbetsgivare som inte har trygghet mer än fram till möjligen den 1 maj kunna garantera sina anställda den trygghet som enligt lag tillkommer dem och som är ett gemensamt önskemål för bägge parterna?

Det är klart att jordbruksministern av svaret att döma har insett att det finns problem med den här omställningen. Men när riksdagen fattade beslut i maj 1975 borde blanketterna vara klara och garantibeloppet fastställt till december 1975. Inom parentes sagt lär beloppet vara 700 kr., vilket jag tycker är en alldeles för liten summa.

Herr jordbruksministern LUNDKVIST:

Fru talman! Jag utgår från att herr Söderström och jag är överens om syftet med och värdet av den här lagstiftningen och att vi anser att transporter ur miljösynpunkt bör vara så riktiga som möjligt.

Jag är mycket väl medveten om vad herr Söderström här säger, att det har uppstått en del problem när lagstiftningen skulle börja tillämpas. Exempelvis har man inte förutsett att vissa tekniska förhållanden kunde vara svåra att bedöma och att länsstyrelserna inte ansåg sig ha tillräckliga möjligheter att göra detta när de fick framställningarna. Många fram-

ställningar har också kommit mycket sent. Det här har medverkat till den situation som uppstått.

Jag vill med mitt svar säga att avsikten självfallet inte är att det seriöst arbetande företaget skall hindras att fortsätta sin verksamhet – där det är helt uppenbart att det inte finns sådana olägenheter med det sätt på vilket verksamheten bedrivs att den absolut inte bör fortsätta. Ett intermistiskt tillstånd bör lämnas till dess länsstyrelsen mer definitivt kunnat pröva ansökan. Jag föreställer mig att man skall kunna komma ifrån de svårigheter som uppenbarligen har förelegat i de här fallen om man följer vad jag har sagt i mitt interpellationssvar.

Herr SÖDERSTRÖM (m):

Fru talman! Jag delar uppfattningen att det här är övergångssvårigheter, som kommer att försvinna. Jag tycker bara att det är onödigt att de har varit av den arten som de har varit.

Sedan är jag tacksam för att jordbruksministern trycker så kraftigt på att seriöst arbetande företag kommer att kunna fortsätta sin verksamhet. Många företag har blivit litet oroad av den broschyr som jordbruksdepartementet har gett ut, där det sägs att det, för att man skall ha garantier för att avfallet skall tas om hand på ett tillfredsställande sätt, har bildats ett särskilt bolag, som tillförsäkras en principiell ensamrätt att behandla och långtidsförvara miljöfarligt avfall. I praktiken innebär det att vi har fått en rekonstruktion av Svensk Avfallskonvertering. Det har bildats ett företag som har ensamrätt på denna avfallshantering. Det ägs till huvuddelen av staten, och jordbruksdepartementet företräder ägarintressena.

Stockholms kommun lär exempelvis nu ha skrivit ett avtal med det här bolaget om att inget annat företag i fortsättningen skall få syssla med den här hanteringen, eftersom bolaget i fråga skall vara huvudentreprenör. Såvitt jag kan bedöma måste det innebära att företag som hittills har sysslat med denna hantering i fortsättningen inte kommer att få göra det. Med andra ord: De blir straffade på det sättet att deras verksamhet på det här området omöjliggörs genom det nya monopolet.

Det är litet hårt att seriöst arbetande företag skall drabbas på det här viset. Deras enda brott, fru talman, består i att de är privata företag. Jag tycker inte att det är nog för att de skall behöva bli straffade.

Herr jordbruksministern LUNDKVIST:

Fru talman! Vad vi tidigare talade om – i varje fall jag – var transport av miljöfarligt avfall. Sedan har vi den stora frågan om att ta hand om avfallet – destruktionen. Där fann vi efter utredning att om man skall skapa garantier för möjligheten att bli av med detta avfall måste samhället gå in mer aktivt. Vi har haft rätt många kända fall; jag behöver bara hänvisa till de s. k. Nöbbelövstunnorna. Där har man i och för sig kunnat säga till ett företag att det inte får förvara avfallet så eller så – men ingen har kunnat tala om för företaget var avfallet skulle göras av. Det

har därför ansetts riktigt att samhället genom det här arrangemanget att bilda ett monopolföretag – där staten, kommunerna och näringslivet är med – skulle kunna skapa garantier för tillgång till ett företag som kunde genomföra destruktionen av avfallet eller förvaringen, om det var fråga om det, på ett riktigt sätt.

Vi vet att det nu finns ett tiotal företag som arbetar i den här branschen. Enligt propositionen skall också diskuteras hur man skall tillvarata deras kapacitet så långt det går att få en vettig samordning.

Herr SÖDERSTRÖM (m):

Fru talman! Jag är medveten om att det, om man antar en ny lag som är hårdare formulerad än en gammal, kan få konsekvenser när det gäller sådant som skett tidigare. Det ställs hårdare krav. Olycksfall i arbetet sker, herr jordbruksminister. Det finns mindre seriöst arbetande företag, det vet jag, men låt inte ett sådant företag bli normgivande för hela företagsamheten, så att alla utesluts från möjlighet att bedriva denna verksamhet. Det är det jag reagerar mot.

Herr jordbruksministern LUNDKVIST:

Fru talman! Vi är helt överens om att det inte är avsikten att de mindre seriöst arbetande företagen, som vi tydligen båda anser inte bör komma i fråga för denna typ av hantering, skall få utestänga alla de seriöst arbetande företagen från möjligheten att fortsätta att bedriva sin verksamhet. Här är det tvärtom fråga om att utnyttja en kapacitet som är uppbyggd. Det har vi sagt hela tiden när vi utrett frågan. Det är inte meningen att man skall bygga upp en dubbelkapacitet där det redan finns möjligheter att få de tjänster det gäller utförda på ett riktigt sätt, och där man kan få till stånd en riktig samordning.

Herr SÖDERSTRÖM (m):

Fru talman! Jag är tacksam för den ytterligare förklaringen, som jag tycker är O. K. Givetvis talar jag bara om seriösa företag, icke om andra – sådana kan man icke försvara. Jag hoppas att jag med dessa inlägg i någon mån har kunnat stilla den oro som är till finnandes ute på fältet i dag. I så fall har denna frågedebatt varit till nytta.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 4 Om strukturrationaliseringen inom skogsbruket

Herr jordbruksministern LUNDKVIST erhöll ordet för att besvara herr Wikners (s) den 17 mars anmälda fråga, 1975/76:274, och anförde:

Fru talman! Herr Wikner har frågat mig om jag vill redogöra för omfattningen av strukturrationaliseringen inom skogsbruket och om jag anser att det är önskvärt med ytterligare åtgärder för att påskynda denna.

Om strukturrationaliseringen inom skogsbruket

Strukturrationaliseringen eller, som den också kallas, den yttre rationaliseringen inom skogsbruket syftar till att förbättra brukningsenheternas storlek och utformning. Såväl den genomsnittliga storleken på skogsbruksföretagen som deras arrondering varierar mycket mellan olika delar av landet. I arbetet med att skapa större och för modernt skogsbruk bättre utformade företag deltar, förutom skogsägarna själva, lantbruksstyrelsen och lantbruksnämnderna samt lantmäteriet. För att komma till rätta med de olägenheter som den rådande fastighetsstrukturen medför förekommer också samverkan i olika former mellan skogsägarna.

Strukturfrågorna inom skogsbruket berör två nu arbetande utredningar, nämligen 1973 års skogsutredning och jordförvärvsutredningen. Utgångspunkten för skogsutredningens arbete är att skogsmarken skall utnyttjas på från samhällets synpunkt bästa sätt. Utredningen skall bl. a. bedöma vilka medel som behövs inom skogspolitiken för att vidmakthålla en hög intensitet i det svenska skogsbruket. Jag utgår från att utredningen tar upp strukturfrågorna inom skogsbruket i den mån de är av betydelse för vår framtida skogsproduktion.

Vid översynen av jordförvärvslagen är en utgångspunkt att lagen skall stödja en sådan hushållning med våra marktillgångar att ett effektivt jord- och skogsbruk kan bedrivas i vårt land. Lagen skall anpassas till resultatet av bl. a. skogsutredningens överväganden.

Vilka ytterligare åtgärder som bör vidtas för att främja strukturrationaliseringen inom skogsbruket får bedömas när de båda utredningarna redovisat resultatet av sitt arbete.

Herr WIKNER (s):

Fru talman! Jag ber att få tacka jordbruksministern för svaret på min fråga. Jag är medveten om att man just nu väntar på två utredningar på området, men jag vill ändå säga några ord.

I slutet på 1950-talet och under 1960-talet fördes en livlig debatt angående omstruktureringen av skogsmarken. I en inventering utförd av lantmäteristyrelsen 1957 i samråd med skogsvårdsstyrelserna och lantbruksnämnderna sade man, att behov av arronderingsförbättring kan antagas föreligga inom 15–20 % av landets skogsmarksareal, medan för återstoden förhållandena kan anses vara någorlunda godtagbara – märk väl någorlunda. De ägare som har sin skogsmark uppsplittrad på småskiften får genom byte med andra skogsägare större sammanhängande skogsmarksareal. Det innebär bättre lönsamhet vid avverkning och tillika bättre möjligheter att sköta sin skog rationellt då det gäller röjningar och återväxtåtgärder av olika slag samt anläggning av skogsbilvägar.

Genom den tekniska utveckling som pågår inom skogsbruket är det nödvändigt med en omarrondering. Jag tror att det är riktigt att, så långt det är möjligt, få större enheter om man skall ha möjlighet att i framtiden bedriva ett rationellt skogsbruk. Jag tror även att man genom detta skulle kunna bättre tillvarata skogsmarkens produktionsförmåga. Skogsarbetarna skulle även få en tryggare sysselsättning. Det gäller naturligtvis i

---

*Om åtgärder för att
förhindra spridning
av vissa potatissjuk-
domar*

första hand län eller delar av län där uppsplittringen av skogsmarken är stor.

Nu kan man fråga sig: Var går gränsen då det gäller storleken av skogs-skiftena? Det måste naturligtvis bli en bedömning från fall till fall.

Nu finns det möjligheter för skogsägarna att gå tillsammans och bilda skogsbruksområden, samverkansområden. Man kan även bilda gemensamhetsskogar – den mest långtgående formen för skoglig samverkan. Genom dessa former får man till stånd en samverkan av avverkningar och av skogsskötseln i övrigt. Då det gäller skogsbruksområden och samverkansområden löser man inte denna fråga helt. Åtminstone på längre sikt tror jag på omstrukturering av skogsmarken, och min förhoppning är att man arbetar vidare på detta. Det skapar bättre förutsättningar för samarbete, och man får också större möjlighet att bilda sådana samverkansområden som jag har talat om. Man får naturligtvis inte gå bryskt till väga, men om man genom saklig upplysning talar om för skogsägarna att det kommer att gagna dem själva, tror jag att man skall lyckas. Jag hoppas att det skall finnas möjligheter att skapa sådana förhållanden och att man därigenom skall kunna förbättra skogsmarkens produktionsförmåga. Det gäller därför att både skogsstyrelsen och departementet följer upp denna fråga, och jag hoppas att så blir fallet.

Kommer ni att följa upp denna fråga?

Herr jordbruksministern LUNDKVIST:

Fru talman! Som jag redan har redovisat i mitt svar är det naturligt för både jordbruksdepartementet och skogsstyrelsen att följa dessa frågor med mycket stor uppmärksamhet.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 5 Om åtgärder för att förhindra spridning av vissa potatissjukdomar

Herr jordbruksministern LUNDKVIST erhöll ordet för att besvara herr *Johanssons* i Holmgården (c) den 18 mars anmälda fråga, 1975/76:279, och anförde:

Fru talman! Herr *Johansson* i Holmgården har frågat vilka omedelbara åtgärder jag är beredd att vidta för att förhindra att ringröta och eventuella andra potatissjukdomar sprids till områden med goda förutsättningar för odling av virusfritt potatisutsäde.

Importen av potatis regleras genom kungörelsen angående införsel av växter m. m. För import krävs bl. a. att utförsellandets myndigheter har utfärdat sundhetscertifikat. Import från vissa länder har dessutom föregåtts av svensk inspektion av potatispartierna i utförsellandet. Därigenom har import av vissa partier kunnat stoppas.

All importerad potatis inspekteras på införselorterna av lantbrukssty-

Torsdagen den
25 mars 1976

*Om åtgärder för att
förhindra spridning
av vissa potatissjuk-
domar*

relsens växtinspektörer. Dessa gör en besiktning men tar även ut prover för laboratorieundersökning. Om det därvid visar sig att det förekommer förbjudna skadegörare kan sändningen avvisas. Det bör framhållas att vid import är reglerna minst lika stränga som vid avsättning av inhemskt odlad potatis.

Vid import av potatis i år har ringröta konstaterats på vissa partier. Med hänsyn till den internationella bristen på potatis har växtinspektionen medgett införsel men kontrollerat att dessa partier gått till skalerier i södra Sverige. Risk föreligger alltså inte att denna potatis används till utsäde.

Jag vill också nämna att lantbruksstyrelsen har rekommenderat att fordon, som använts för transport till Norrland av importerad potatis, skall desinficeras före återtransport med utsädespotatis. Vid lantbruksnämnderna i Västerbottens och Norrbottens län finns desinfektionsaggregat som kan disponeras för ändamålet.

Med hänsyn härtill anser jag att tillräckliga åtgärder har vidtagits för att förhindra att ringröta och eventuella andra potatissjukdomar sprids till områden med goda förutsättningar för odling av virusfritt potatisutsäde.

Herr JOHANSSON i Holmgården (c):

Fru talman! Jag tackar herr statsrådet för svaret, och jag är tacksam för den redovisning som här har lämnats för det sätt på vilket importen och kontrollen av denna sker. Låt mig i alla fall få säga att jag har en känsla av att säkerhetsbestämmelserna inte är så vattentäta som herr statsrådet i sitt svar vill ge intryck av. Jag har helt nyligen talat med det företag i min egen bygd som sköter denna handel, och där är man medveten om att det kommer in potatis i vårt land som är ringröteskadad.

Jag har tagit upp frågan mot bakgrund av att potatisodlingen har utomordentligt stor betydelse för vår bygd, och vi tror att den kommer att få ännu större betydelse i framtiden, eftersom vi råkar vara, man skulle nästan kunna säga "världsunika" när det gäller att kunna producera prima utsädespotatis. Jag skulle tro att det finns få platser i världen med samma förutsättningar och möjligheter. Då dessa sjukdomar hos potatisen sprids mycket snabbt, är det troligt att behovet av att köpa utsädespotatis från övre Norrland kommer att bli än större i framtiden.

Mot den bakgrunden kan man mycket väl förstå odlarnas oro. Jag har haft ett samtal med en oroad potatisodlare, som har lett en produktion av ca 1 500 ton utsädespotatis det senaste året. Vad det skulle innebära om man fick in sjukdomar av typen ringröta kan var och en förstå. Därför skulle jag gärna vilja fråga jordbruksministern – jag hoppas, fru talman, att jag kan ställa den frågan till statsrådet här i dag – om han är beredd att vidta sådana åtgärder som på sikt verkligen tar till vara alla de möjligheter som finns för odling av utsädespotatis och om statsrådet dessutom vill medverka till att stimulera denna produktion.

I sitt svar till mig säger jordbruksministern att de fordon som fraktar

---

*Om åtgärder för att
förhindra spridning
av vissa potatissjuk-
domar*

potatis till övre Norrland skall desinficeras före återtransporten med utsädespotatis. Vi är glada över att man vidtar de åtgärderna, men det är väl ändå så, att det med dessa transporter också följer emballage till de fraktade varorna, och risken är då stor för att emballaget, om det inte blir riktigt behandlat, kan sprida smittan.

Herr jordbruksministern LUNDKVIST:

Fru talman! På den sist ställda frågan, vad man gör med emballaget, vill jag svara att det helt enkelt är bestämt att emballaget skall fördäras. Man får alltså inte utnyttja det för andra ändamål. Såsom har framgått av mitt svar är jag fullt medveten om allvaret i frågan. Jag anser liksom herr Johansson i Holmgården att det är angeläget att vi vidtar alla tänkbara åtgärder för att förhindra att vi får in ringröteskadorna i landet, men jag menar att de bestämmelser vi har skapat och de kontrollåtgärder som vidtas går så långt i säkerhet som man över huvud taget kan komma när det gäller att skapa garantier på den punkten.

Sedan är det ju en helt annan fråga vilken omfattning potatisodlingen här i landet bör ha, men det var ju inte det som herr Johansson hade frågat om, och därför skall jag inte gå in på den debatten i dag.

Herr JOHANSSON i Holmgården (c):

Fru talman! Jag kunde nästan förstå att herr statsrådet inte ville ge något svar på den frågan nu. Den får vi väl ta upp i ett annat sammanhang.

Men låt mig i anslutning till vad herr statsrådet sade om alla de säkerhetsföreskrifter som utfärdats hänvisa till att han i sitt svar erkänner att det kommer in ringröteskadad potatis i landet. Möjligheterna att säga ifrån att just den ringröteskadade potatisen inte får överskrida vissa gränser – t. ex. inte sändas norr om Dalälven eller någonting liknande – torde vara ytterligt få. När potatisen har lämnat importhamnen är det ju inte längre någon som bevakar vart den tar vägen. Detta gör att oron lika fullt kvarstår efter det besked som vi har fått här i dag.

Herr jordbruksministern LUNDKVIST:

Fru talman! Det är så att den ringröteskadade potatis som kan importeras för det första inte kommer norr om Stockholm och för det andra går den potatisen till skalerier just därför att man inte skall löpa risken att den skall kunna användas som utsädespotatis – det är ju det som vi alla är rädda för.

Vi har i år haft en betydande potatisbrist. Därför har vi måst importera potatis från länder där det finns risk för ringröteskada. Den potatis som har kommit in har vi emellertid tagit till vara genom att låta den gå till dessa skalerier, men där är det vattentätt. Därifrån kommer det icke ut någon ringröteskadad potatis i handeln i sådant skick att den kan användas till utsäde, och det är det som är det väsentliga.

Torsdagen den
25 mars 1976

*Om sysselsättnings-
problemen vid
nedläggning av F 11
i Nyköping*

Herr JOHANSSON i Holmgården (c):

Fru talman! Låt mig bara till sist säga att den utomordentligt stora brist på potatis som har förevarit i år och som har lett till att vi har varit tvungna att köpa potatis från dessa områden gör det ytterligt angeläget att en sådan beredskap skapas att vi inte behöver få dessa problem i framtiden. Om det förhållandet gång efter annan uppkommer att vi blir tvungna att köpa potatis utifrån som kan ha dessa sjukdomar, då löper vi mycket stora risker att komma i den situationen att vi inte själva har utsåden av den kvalitet som behövs för att få en tillfredsställande potatisproduktion i framtiden.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 6 Om sysselsättningsproblemen vid nedläggning av F 11 i Nyköping

Herr arbetsmarknadsministern BENGTTSSON erhöll ordet för att besvara herr *Bergmans* i Nyköping (s) den 18 mars anmälda fråga, 1975/76:280, och anförde: —

Fru talman! Herr Bergman i Nyköping har frågat mig dels hur långt arbetet har avancerat i den arbetsgrupp som har till uppgift att bevaka sysselsättningsläget i Nyköping med anledning av beslutet om nedläggning av flygflottiljen F 11, dels när en redovisning av gruppens förslag är att vänta.

Den av riksdagen beslutade nedläggningen av F 11 gör att två problem måste lösas.

Till att börja med skall sysselsättningsfrågorna för dem som nu arbetar på F 11 ordnas. Inom försvaret räknar man med att samtliga anställda på F 11 kommer att kunna erbjudas arbete vid i första hand andra förband inom försvaret. Det innebär emellertid att personalen måste vara beredd att flytta till andra orter. För att så långt som möjligt sörja för att de som av olika skäl är bundna till Nyköping skall kunna erbjudas nya arbeten i samma område har rekryteringsbegränsning införts för statliga myndigheter i Nyköping. Detta innebär att personalen på F 11 får förtur när lediga platser skall tillsättas vid dessa arbetsplatser. Dessutom kommer en särskild arbetsförmedling att inrättas för de anställda vid F 11.

En annan effekt blir emellertid förlusten av arbetstillfällen i Nyköping genom nedläggningen av F 11. När det gäller att kompensera förlusten av dessa arbetstillfällen har gruppen en viktig uppgift. För att lösa uppgiften följer gruppen noga utvecklingen på arbetsmarknaden i Nyköping och har påbörjat en inventering av de utbyggnadsplaner som finns hos befintliga företag i Nyköping.

Någon särskild redovisning i riksdagen av arbetsgruppens förslag avses inte lämnas. De uppslag som kommer fram både när det gäller utbyggnad av befintliga företag och nylokalisering av företag till Nyköping kommer fortlöpande att bearbetas.

Herr BERGMAN i Nyköping (s):

Fru talman! Jag tackar arbetsmarknadsminister Bengtsson för svaren på mina frågor.

Den 10 april 1975 tillsatte statsrådet en arbetsgrupp för bevakning av sysselsättningsfrågor i Nyköpings kommun i samband med nedläggningen av F 11. Då uppfattades detta av såväl de anställda vid F 11 som Nyköpings kommun och de sörmländska riksdagsledamöter som motionerade i frågan som att denna grupp skulle ta sig an uppgiften att söka fullgod ersättning inom Nyköpingsregionen för de förlorade arbetstillfällen som nedläggningen av F 11 kommer att medföra.

Både försvarets fredsorganisationsutredning och regeringen uttalade att samhället med alla medel det förfogar över måste bidra till att skapa nya sysselsättningstillfällen i Nyköping som uppväger det bortfall som flottiljindragningen för med sig. Försvarsutskottet skrev i sitt betänkande 1975:14, att man förutsatte att den nämnda arbetsgruppen aktivt och förutseende tar sig an sina viktiga uppgifter och att sysselsättningsstimulerande åtgärder förbereds och vidtas inom de närmaste åren. Riksdagen har också beslutat enligt utskottets förslag.

I dag, ett knappt år efter tillsättandet av arbetsgruppen, kan man emellertid konstatera att denna strängt taget inte uträttat någonting. Den har troligtvis helt missuppfattat sin uppgift. Den har hittills sysslat med kartläggning av befolkning, näringsliv och arbetsmarknad i Nyköping-Oxelösundsregionen, inventering av kommunens marktillgångar m. m. Vidare har den införskaffat uppgifter om den civila personalen vid F 11 när det gäller utbildning, arbetsuppgifter osv.

Dessa uppgifter finns ju på data, och det kan inte ta så lång tid att få fram dem. Det behöver inte den här gruppen syssla med.

I arbetsmarknadsministerns svar sägs också: "När det gäller att kompensera förlusten av dessa arbetstillfällen har gruppen en viktig uppgift. För att lösa uppgiften följer gruppen noga utvecklingen på arbetsmarknaden i Nyköping och har påbörjat en inventering av de utbyggnadsplaner som finns hos befintliga företag i Nyköping."

Detta är ju uppgifter som av länsorgan och kommunens styrelse kontinuerligt följs upp för att man skall få en normalt fungerande arbetsmarknad.

Gruppens ordförande har uttalat att hon ser som gruppens uppgift att endast bevaka sysselsättningen i Nyköpings kommun och att hon anser gruppen vara någon sorts gisslan. En annan av gruppens ledamöter har också uttalat – av barmhärtighetsskäl nämner jag inte hans namn – att tillsättandet av en sådan här arbetsgrupp är en modegrej och att det tydligen är inne med sådana just nu.

Av arbetsmarknadsministerns svar framgår att "rekryteringsbegränsning införts för statliga myndigheter i Nyköping". Men det gäller inte post, SJ och tele – de tre områden som jag tror skulle lämpa sig bäst för den personal som kommer att bli friställd på F 11.

Nr 90

Torsdagen den
25 mars 1976

---

*Om sysselsättnings-
problemen vid
nedläggning av F 11
i Nyköping*

Torsdagen den
25 mars 1976

*Om sysselsättnings-
problemen vid
nedläggning av F 11
i Nyköping*

Herr arbetsmarknadsministern BENGTTSSON:

Fru talman! De uttalanden som enskilda ledamöter i arbetsgruppen har gjort får självfallet stå för deras räkning. Vi har tillsatt den här gruppen – och riksdagen har ställt sig bakom detta – för att den, liksom ett par andra grupper när det gäller områden där sysselsättningsläget kommer att bli besvärligt, skall se till att man bevakar intressena och hjälper till att dels få en expansion av befintliga företag, dels lokalisera nya företag till orten. Den första delen av uppgiften är mycket viktig. Den expansion som vi här talar om kommer inte till av sig själv. Gruppens medverkan innebär att man talar om för de företag som har expansionsplaner, men drar sig för att fullfölja dem, att med hänsyn till den situation som kommer att inträffa i Nyköping finns möjligheter att utnyttja lokaliseringspolitikens medel för att på det sättet stimulera en expansion. Den som är otacksam för det vet egentligen inte vad han talar om. Det är ju härigenom som man måste räkna med den största ökningen på orterna, för det finns inte så särskilt många företag att nylokalisera.

Nu skall ju inte nedläggningen äga rum förrän 1978; i mitten av år 1978 börjar detta kännas. Eftersom konjunkturen f. n. är som den är, finns det inte så mycket nylokalisering att få till Nyköping. Men gruppens sammansättning är sådan att den också får veta vilka nyetableringsplaner som finns, och gruppen har alltså möjligheter att påverka dem till Nyköpings favör när konjunkturen går upp och vi får större möjligheter till sådan etablering.

Herr BERGMAN i Nyköping (s):

Fru talman! Självfallet är det tacknämligt om den här gruppen kan medverka till att lösa problemen med nya arbetstillfällen vid redan befintliga företag i Nyköping. Men vad vi hade hoppats på i första hand var naturligtvis att man skulle undersöka möjligheten till nyetablering.

Nu är det tyvärr så att vid det sammanträde som gruppen hade så sent som den 23 mars i år hade inget statligt initiativ kommit fram, inget förslag till fortsatt arbete inom gruppen. Vi vet att ca 120 personer vid F 11 redan har flytt det sjunkande skeppet. Jag skulle vara mycket tacksam om arbetsmarknadsministern ville antingen ge order till den här arbetsgruppen att effektivt börja arbeta eller också upplösa gruppen och ta ansvaret själv.

Herr arbetsmarknadsministern BENGTTSSON:

Fru talman! Jag är mer optimistisk än vad herr Bergman i Nyköping är på den här punkten. Det förhåller sig emellertid så att varken denna arbetsgrupp eller några andra arbetsgrupper har haft till sitt förfogande några företag att lokalisera under den senaste tiden. Men genom det etableringssamarbete som kommer att äga rum mellan departementet och företagen hör i Sverige har vi större möjligheter att tidigt få veta vilka expansionsplaner som finns och vilka nylokaliseringar som kan komma till stånd. Den arbetsgruppen har ju också försänkningar i de-

partementet, så vi skall väl se till att arbetsgruppen på ett effektivt sätt kan fullfölja sina uppgifter.

Men som sagt: Nedläggningen har inte ägt rum ännu, utan jag menar att man har tid på sig, och man får hjälp av en uppåtgående konjunktur. Den geografiska belägenheten och situationen över huvud taget är också sådan då det gäller Nyköping, att jag inte ser några hinder för lokalisering dit. Det bör inte vara svårt att lokalisera sig till Nyköping, när man vet att man kan få lokaliseringsstöd.

Herr BERGMAN i Nyköping (s):

Fru talman! Jag noterar med tacksamhet att arbetsmarknadsministern nu säger att han skall se till att arbetsgruppen kommer att arbeta effektivt.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 7 Om avgifterna för pollettering av resgods på tåg

Herr kommunikationsministern NORLING erhöll ordet för att besvara fru Swartz (fp) den 17 mars anmälda fråga, 1975/76:275, och anförde:

Fru talman! Fru Swartz har frågat mig om jag anser att SJ:s höjning av polletteringsavgifterna är i linje med en serviceinriktad målsättning för kommunikationsverken och vilka åtgärder jag ämnar vidta i denna fråga.

SJ har beslutat om ändrade grunder för beräkning av polletteringsavgift fr. o. m. tidtabellsskiftet den 30 maj 1976. Avgiftsberäkningen innebär en förenkling så till vida att det i fortsättningen bara är antalet kollin som – inom vissa viktsgränser – är bestämmande för avgiftens storlek. F. n. utgör såväl avstånd som vikt avgiftsgrundande faktorer. Med det nya beräkningssättet blir det i vissa fall dyrare att pollettera resgods. I andra fall – särskilt över längre avstånd – kommer det att ställa sig något billigare.

De ändrade grunderna för beräkning av polletteringsavgift sammanhänger med att resgodshanteringen är personalintensiv och därmed kostnadskrävande. Hanteringskostnaden är i första hand beroende av antalet kollin. Det nya avgiftssystemet är i detta avseende bättre kostnadsanpassat än det tidigare systemet. Det skall dock konstateras, att det även efter omläggningen kommer att kvarstå ett underskott i resgodshanteringen.

I anslutning till vad fru Swartz säger om pensionärer och barnfamiljer finner jag det naturligare att de rabatter man vill ge dessa sker genom lägre pris för själva färdbiljetten. Denna representerar normalt den helt dominerande kostnadsposten i samband med resor.

Herr LINDAHL i Hamburgsund (fp):

Fru talman! Jag vill på fru Swartz vägnar tacka kommunikationsministern för svaret. Fru Swartz är tyvärr på grund av sjukdom förhindrad

Torsdagen den
25 mars 1976

*Om avgifterna för
pollettering av
resgods på tåg*

att själv ta emot svaret här i dag.

Statsrådet säger i svaret bl. a. att det kommer att ställa sig något billigare att pollettera i vissa fall. Jo då, det stämmer allt, men det är faktiskt specialfall det är fråga om. Det gäller nämligen enbart då det rör sig om ett tungt kolli på en sträcka över 20 mil – under sådana förhållanden kommer man att kunna spara några kronor. Däremot leder systemet till rent orimliga konsekvenser i andra fall.

Låt oss säga att det gäller en pensionär som skall åka från Norrköping till Stockholm. Han har med sig två kollin. Han har kanske litet svårt att röra sig och vill pollettera sina kollin. Med det föreslagna systemet kostar varje kolli 20 kr., vilket vid tur och retur-resa gör 80 kr. En pensionärsbiljett Norrköping–Stockholm tur och retur kostar 42 kr.

Mot den bakgrunden ser det nästan litet löjeväckande ut när det i statsrådets svar står att färdbiljetten normalt är den helt dominerande kostnadsposten i samband med resor. I SJ:s nya system tänker man tydligen vända på detta.

Jag kan fortsätta jämförelsen en bit. På en vanlig tur och retur-biljett kan man åka en sträcka som är längre än sträckan Göteborg–Skövde för samma kostnad som polletteringsavgiften, om vi fortfarande förutsätter att det är fråga om att pollettera två kollin vid tur och retur-resa. För en pensionär som har två kollin och åker tur och retur på en sträcka som överstiger sträckorna Stockholm–Falköping eller Flen–Göteborg kostar färdbiljetten 80 kr. och pollettering av två kollin 80 kr.

Det kan alltså bli ganska orimliga konsekvenser. Man borde uppmuntra till kollektivtrafik, men jag kan inte se att denna åtgärd leder till det. Förenklingar är bra, och i vissa fall kan man säga att de tekniska delarna av förenklingen här är vettiga. Men sådana förenklingar kunde man väl ändå ha gjort utan dessa våldsamma prishöjningar.

Herr kommunikationsministern NORLING:

Fru talman! Det är inte mer än en vecka sedan som jag svarade på exakt samma fråga här i kammaren. Då var det en annan frågeställare. Nu skall jag därför inte säga mycket mer än vad som står i mitt svar utan bara upprepa ett par saker av vad jag sade i svaret förra gången.

Om vi skall hjälpa pensionärerna – och det skall vi göra i många sammanhang, även när de skall ut och resa – så är det enklast och riktigast att anpassa färdbiljettens pris när vi skall subventionera. Det måste från alla synpunkter vara det enklaste och effektivaste att lägga rabatteringen där.

Sedan är det riktigt att det sker höjningar från tidtabellsskiftet i maj och att det då görs en justering av priserna i enlighet med vad herr Lindahl i Hamburgsund här sade. Men jag upprepar att den höjningen har inte bara negativa effekter. Eftersom detta är ett sätt att göra om systemet med pollettering finns det också positiva effekter. En nyhet är sålunda att man i framtiden skall kunna pollettera även från obebakade järnvägsstationer. Man skall inte heller glömma att resenärerna även fort-

sättningsvis utan kostnad kan ta med sig handbagaget till kupén. Någon förändring där görs av naturliga skäl inte. Detta är alltså inte, som man kunde tro av vad herr Lindahl sade, en höjning som drabbar alla pensionärer som är ute och reser i olika sammanhang.

Herr LINDAHL i Hamburgsund (fp):

Fru talman! Det är riktigt att höjningarna inte drabbar alla pensionärer; de drabbar bara de pensionärer som vill pollettera gods. Men de drabbar i princip alla resenärer som vill pollettera någonting.

I mitt tidigare inlägg sade jag att det är bra med förenklingar, men varför skulle man ta till dessa våldsamma prishöjningar? Statsrådet sade att det är biljettpriset som vi skall justera för pensionärerna, men hur är det i Norrköpingsfallet? Färdbiljetten kostar 42 kr., men att pollettera två kollin tur och retur kostar 80 kr., alltså ungefär dubbelt så mycket. Hur skall man anpassa det på ett vettigt sätt? Polletteringen medför ju den största avgiften.

Även järnvägspersonalen är starkt emot dessa höjningar. I Göteborgs trafikområde går personalen emot höjningarna och är dessutom kritisk och säger att i motsats till vad centralförvaltningen förklarat kommer höjningarna att försvåra tågföringen. Resenärerna kommer att i större utsträckning dra med sig sina kollin in i kupén, och det kommer att ta längre tid med av- och påstigningar osv., vilket gör att stationsuppehållen antagligen blir längre.

Idén bakom reformen är bra. Men varför denna orimliga prishöjning, som gör att det kostar dubbelt så mycket att pollettera gods tur och retur Norrköping-Stockholm som vad färdbiljetten kostar?

Överläggningen var härmed slutad.

§ 8 Om tidpunkten för proposition angående den framtida trafikpolitiken

Herr kommunikationsministern NORLING erhöll ordet för att besvara herr *Sven Gustafson* i Göteborg (fp) den 18 mars anmälda fråga, 1975/76:281, och anförde:

Fru talman! Herr Sven Gustafson i Göteborg har frågat mig, när regeringen kommer att avlämna propositionen om den framtida trafikpolitiken.

Avsikten är att avlämna en proposition i ämnet i sådan tid att den kan behandlas av riksdagen under år 1976.

Herr SVEN GUSTAFSON i Göteborg (fp):

Fru talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret.

Anledningen till att jag framställde min fråga är att det är av visst intresse när under året propositionen kommer att avlämnas. Jag har fattat

Om tidpunkten för proposition angående den framtida trafikpolitiken

Torsdagen den
25 mars 1976

*Om vidgad rätt till
arbets- och
uppehållstillstånd
för assyrier*

det så att syftet var att avlämna propositionen under våren eller möjligen under sommaren och att 1976/77 års riksmöte sedan skulle behandla den. Nu har det emellertid från olika håll sagts att man kan befara att det blir förseningar. Den s. k. periodkortsutredningen, som man ursprungligen räknade med skulle vara färdig i varje fall i slutet på förra året, har blivit fördröjd och kan inte presentera sitt betänkande på ännu en tid. Enligt vad som står i budgetpropositionen skall bl. a. det betänkandet utgöra underlag för den trafikpolitiska propositionen. Därför vore jag kommunikationsministern utomordentligt tacksam om han ville något närmare precisera svaret. Räknar kommunikationsministern med att propositionen kommer att kunna framläggas under sommaren, eller blir det först när höstlöven börjar falla?

Herr kommunikationsministern NORLING:

Fru talman! Jag skall försöka göra en bedömning – det är litet vanskligt – av när propositionen kan framläggas. Man måste då försöka bedöma när ännu icke avslutade utredningar, som herr Gustafson nämnde, kan bli färdiga och ta hänsyn till den tid som behövs för en sammanställning av remisser på färdiga utredningar – det är ju bl. a. ett mycket stort antal utredningar som skall ligga till grund för propositionen – och andra uppgifter som sammanhänger med det. Det förefaller mig då i dag svårt att tro att det skulle vara möjligt att lägga propositionen på riksdagens bord innan höstlöven faller.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 9 Om vidgad rätt till arbets- och uppehållstillstånd för assyrier

Fru statsrådet LEIJON erhöll ordet för att besvara fru *Olssons* i Hölö (c) den 18 mars anmälda fråga, 1975/76:283, till herr arbetsmarknadsministern, och anförde:

Fru talman! Fru Olsson i Hölö har frågat chefen för arbetsmarknadsdepartementet om han är beredd att medge att även assyrier som har kommit till Sverige på andra än turkiska pass ges arbets- och uppehållstillstånd. Frågan har överlämnats till mig för besvarande.

Statens invandrarverk överlämnade i slutet av december förra året vissa ärenden för att regeringen skulle avgöra om ett antal turkiska assyrier skulle få stanna i Sverige eller förpassas till Turkiet. Regeringen beslöt den 26 februari i år att dessa assyrier inte skulle förpassas, eftersom de i Turkiet hade levt under svåra förhållanden till följd av religiösa motsättningar mellan dem och den muslimska majoritetsbefolkningen. Med ledning av regeringens beslut skall invandrarverket inom den närmaste tiden individuellt pröva flera hundra ansökningar om uppehålls- och arbetstillstånd för ett tusental turkiska assyrier.

Regeringens beslut gällde turkiska assyrier, som skulle ha tvingats åter-

*Om vidgad rätt till
arbets- och
uppehållstillstånd
för assyrier*

vända till Turkiet om de inte hade fått stanna i Sverige. Däremot innehåller besluten inte – som fru Olsson tycks förutsätta – något villkor om innehav av giltigt turkiskt pass. Besluten utesluter givetvis inte att andra än turkiska assyrier skall kunna få stanna. Regeringen har över huvud taget inte tagit ställning till denna fråga. Det ankommer på invandrarverket att i varje enskilt ärende pröva om det finns förutsättningar för att bevilja sådana assyrier uppehålls- och arbetstillstånd.

Herr OLOF JOHANSSON i Stockholm (c):

Fru talman! Jag vill på fru Olssons vägnar tacka för svaret; hon har tyvärr inte möjlighet att närvara här i dag.

Enligt uppgift finns det f. n. ca 3 000 assyrier i Södertäljeområdet. Av dem saknar flera hundra, kanske 500, i varje fall turkiskt pass. Svaret är något diffust när det gäller frågan, på vilken grund man skall avgöra vilken nationalitet dessa flyktingar har. Men det är tydligt att det inte – såsom påstås i massmedia – är innehavet av turkiskt pass som är avgörande. Jag tolkar i varje fall statsrådets svar på det sättet.

Frågan är då vilken grund som i stället kommer att användas. Oavsett om assyrierna är utsatta för religiöst eller politiskt förtryck finns det naturligtvis starka skäl för att Sverige här skall göra en humanitär insats. Och det finns, tycker jag, skäl att ifrågasätta om inte samma synsätt skall gälla oavsett vilket land som är deras hemland. Jag tolkar statsrådet Leijons svar så att det inte finns någon hård koppling här. Frågan är bara vad som menas med turkiska assyrier. Det kanske vore bra om vi fick någon ytterligare precisering på den punkten.

Oroligheterna i t. ex. Libanon har ju visat att det finns starka religiösa motsättningar också på andra håll och att de tilltar i styrka. Därför är detta en viktig humanitär fråga, och det har sedan regeringen fattade sitt beslut blivit ännu nödvändigare att ta den på djupt allvar.

Fru statsrådet LEIJON:

Fru talman! Den fråga som har ställts bygger på ett missförstånd. Regeringen har aldrig sagt att det skall finnas ett giltigt turkiskt pass. Om det har förekommit tidningsuppgifter i den riktningen hade det varit lätt att genom ett telefonsamtal kontrollera riktigheten.

Vad regeringen har tagit ställning till är om de assyrier som riskerade att bli återsända till Turkiet hade tillräckligt starka skäl för att stanna i Sverige. Det är enbart den frågan som vi har behandlat. Jag vill klart deklarerat att skälet inte bara är att de tillhör den assyriska gruppen – det finns tre fyra miljoner assyrier runt om i världen. I alla de fall som vi har prövat har grunden för vårt ställningstagande varit att vederbörande i sitt hemland har levt under svåra förhållanden till följd av religiösa motsättningar mellan dem och den majoritetsbefolkning som finns i de byar i sydöstra Turkiet där de flesta av dem har bott.

Torsdagen den
25 mars 1976

Om en generalklausul inom sociallagstiftningen

Herr OLOF JOHANSSON i Stockholm (c):

Fru talman! Jag tolkar statsrådets inlägg på det sättet att vidgningen av diskussionen inte kan gälla assyrier som riskerar att återsändas till annat land än Turkiet. Det vore bra om statsrådet kunde bekräfta att den tolkningen är riktig.

Fru statsrådet LEIJON:

Fru talman! Det är kanske svårt att förstå detta. Jag har svarat att de ärenden som regeringen behandlat gäller assyrier som har kommit från Turkiet och som riskerar att sändas tillbaka dit. Ansökningar från andra assyrier har vi inte prövat. Som framgick av det skriftliga svaret, som herr Olof Johansson i Stockholm har fått, ankommer det på invandrarverket att precis som i alla andra utlänningsärenden behandla den här frågan.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 10 Om en generalklausul inom sociallagstiftningen

Herr socialministern ASPLING erhöll ordet för att besvara herr Sjöholms (fp) den 25 februari anmälda interpellation, 1975/76:130, och anförde:

Fru talman! Herr Sjöholm har i en interpellation frågat mig om inte allmänheten bör uppmanas eller tillrådas att sända in inkomstuppgift till försäkringskassan i rekommenderad försändelse med mottagningsbevis. Vidare har herr Sjöholm frågat om jag vill verka för att en generalklausul införs inom sociallagstiftningens område.

Rätten till sjukpenning från den allmänna försäkringen är beroende av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst. Denna fastställs av försäkringskassan med ledning av inkomstuppgift från den försäkrade. Sådana inkomstuppgifter, som uppgår till ett mycket stort antal per år, sänds in som vanliga postförsändelser. Någon ändring i detta avseende är inte aktuell. I detta sammanhang vill jag framhålla att en inkomstanmälan givetvis skall föranleda beslut av försäkringskassan, vilket vanligtvis meddelas den försäkrade i form av ett försäkringsbesked. Skulle sådant meddelande från försäkringskassan utebli, bör den som sänt in inkomstanmälan naturligtvis förfråga sig hos kassan i saken.

Jag vill i detta sammanhang också erinra om att en arbetsgivare enligt gällande bestämmelser är skyldig att anmäla till försäkringskassan när en arbetstagare anställs. Syftet med denna anmälningsskyldighet är att försäkringskassan skall kunna ta initiativ och begära in uppgift om sjukpenninggrundande inkomst från den anställde.

När det gäller frågan om införande av en generalklausul i sociallagstiftningen vill jag erinra om att en parlamentarisk utredning har tillsatts med uppdrag att se över det socialpolitiska bidragssystemet från sam-

ordningssynpunkt. Målsättningen för översynen skall vara att klarlägga hur långt det socialpolitiska bidragssystemet kan samordnas i en allmän socialförsäkring.

Nr 90

Torsdagen den
25 mars 1976

Herr SJÖHOLM (fp):

Fru talman! Jag tackar socialministern för svaret, som är på både gott och ont. Min frågvishet har spirat ur ett enskilt fall, som jag skall redogöra för. Jag vet att det har allmängiltigt intresse; praxis är den som jag här kommer att berätta om i detta fall.

Det gäller en person som blev allvarligt skadad i en trafikolycka. Vederbörande hade anställning i Malmö kommuns tjänst. Han låg på sjukhus i två månader, men under den tiden kom det ingen sjukpenning. När han kom ut från sjukhuset frågade han försäkringskassan varför han inte fått någon sjukpenning. På kassan svarade man att man inte hade fått in någon uppgift om hans inkomst. Vederbörande kan gå ed på att han sänt in blanketten med inkomstuppgift. Vidare meddelade kassan att man inte fått någon uppgift från Malmö kommun angående anställningen. I Malmö kommun säger man sig vara mycket förvånad över detta besked, eftersom detta går på data och man givetvis anmäler alla som anställs. Det är alltså två blanketter som har kommit bort, och det kostade vederbörande 5 000 kr. i utebliven sjukpenning.

Man blir i ett sådant här fall bedrövad och deprimerad över det sätt som samhället fungerar på. Lagen om sjukpenning har ändå kommit till för just sådana här fall. Det är hundra procentigt bevisbart att vederbörande blivit skadad och legat på sjukhus och att han hade en inkomst som han gick miste om under sjukdomstiden. Det är för att täcka sådant inkomstbortfall som vi stiftat denna lag. Men det struntar samhället i.

Dess bättre trädde i detta fall ett försäkringsbolag in och räddade situationen – det enskilda näringslivet klarade det staten inte förmådde. Men det gör det inte mindre angeläget att klara ut huruvida det verkligen är rimligt och vettigt att samhället sviker sitt ansvar i en sådan här situation.

Jag vet att socialministern, såsom alltid när det gäller sådana här frågor, kommer att säga att vi inte skall diskutera enskilda fall. Det gör jag inte heller, utan jag har tagit upp detta fall för att därav dra vissa principiella konklusioner.

Det sades i detta fall i alla instanser ända upp i försäkringsdomstolen att det icke var visat att inkomstuppgift hade inkommit. Men hur skall man kunna visa det om uppgiften inte skickas i rekommenderad försändelse med mottagningsbevis? Man är i ett sådant fall rättslös. Jag förstår att om alla skulle skicka in sådana här uppgifter i rekommenderade försändelser så skulle försäkringskassorna behöva anställa några hundra människor till. Men vederbörande är som sagt rättslös och kan inte bevisa att han sänt in uppgiften.

Att även uppgiften från Malmö kommun förkommit är ju mycket underligt, men inte heller i det fallet kan det visas att uppgiften sänts

Om en generalklausul inom sociallagstiftningen

Torsdagen den
25 mars 1976

Om en generalklausul inom sociallagstiftningen

in. Socialministern säger att om den uppgiften hade inkommit så skulle försäkringskassan ha tagit initiativ till en undersökning. Det är en mycket bra bestämmelse, men även den slog slint i det här fallet. Man måste här fråga sig om den enskilde skall stå risken antingen för att Malmö kommun har slarvat – vilket jag betvivlar – eller för att uppgiften har kommit bort i hanteringen. Sådant kan naturligtvis hända, och det är mycket förklarligt. Vi har här att göra med den mänskliga faktorn – en blankett kan naturligtvis komma bort på försäkringskassan i den väldiga mängd av blanketter som det här är fråga om.

Den viktigaste frågan i min interpellation har socialministern inte svarat på, nämligen frågan om generalklausul. Jag tycker att det är en mycket väsentlig fråga. Det har föreslagits en generalklausul för att man skall komma åt skatteflykt. Den innebär att man skall se mera till lagens anda och mening än till dess bokstav. Man skall kunna sätta fast en person för skattefiffel utan att direkt kunna peka på någon paragraf – det räcker med att syftet har varit att komma undan skatt. Det är måhända värdefullt och riktigt att införa en sådan generalklausul. Men skulle man inte då också inom sociallagstiftningen kunna ha en generalklausul som innebär att man bortser från petitesser av byråkratisk art om de materiella förutsättningar, som var levande för oss när vi stiftade denna lag, föreligger. Som jag skrivit i min interpellation kommer först blanketten, sedan paragrafen och sist människan. Det är väl ingen riktigt bra ordning i ett socialt välfärdsland som Sverige. Jag vill fråga om socialministern är villig att ändra på den ordningen, så att människan kommer litet längre fram och helst först.

Herr socialministern ASPLING:

Fru talman! Det är ungefär ett år sedan som herr Sjöholm och jag hade tillfälle att diskutera den här frågan. Lika väl som då vill jag gärna säga att jag beklagar att det fall som herr Sjöholm åberopar behövde inträffa, men jag hoppas att det för framtiden skall bli möjligt att finna former som förhindrar sådana ting. Jag vill understryka att vid den översyn av olika frågor inom sjukförsäkringen som pågår hos riks-försäkringsverket prövas olika vägar att säkerställa en aktuell och riktig registrering av den sjukpenninggrundande inkomsten. Genom ett fortlöpande utvecklingsarbete på området bör det vara möjligt att förhindra uppkomsten av sådana beklagliga fall som det herr Sjöholm har berört.

Jag skall inte närmare gå in på herr Sjöholms tanke om införandet av vad han kallar en generalklausul inom sociallagstiftningen. Jag vill emellertid framhålla att stora ansträngningar görs från alla håll för att se till att de sociala trygghetsanordningarna verkligen når ut till dem som de är avsedda för, och jag kan försäkra herr Sjöholm att i det arbetet sätter man människan i centrum och icke paragraferna. Som jag har nämnt i mitt svar, har nu en parlamentarisk utredning tillsatts med uppgift att se över reglerna inom de olika delarna av det sociala bidragssystemet för att så långt som möjligt just åstadkomma en samordning.

Herr SJÖHOLM (fp):

Fru talman! Det är riktigt att vi diskuterade den här frågan för ungefär ett år sedan, men då fanns det inte med någonting om en generalklausul, och det är detta som är det viktiga i interpellationen. Jag tycker själv att det är en utmärkt tanke, och många andra har faktiskt tyckt det också. Jag förstår inte varför socialministern skall behöva vara så rädd för att säga att en sådan klausul kan vara bra. Innebörden vore ju bara den att finns bevisbart de materiella förutsättningarna – som i det fall jag har relaterat – så borde det betyda mer än frånvaron av en blankett. Det viktiga är ju att det går att klarlägga hela situationen, och det skulle inte få minsta menliga konsekvens principiellt sett, om man sade: Här föreligger just de förutsättningar som lagstiftningen är till för – låt oss bortse från byråkratisk finurlighet!

Det är vad generalklausulen skulle innebära, och jag tycker inte att det skulle vara svårt för socialministern att säga att det vore bra att ha en sådan. Det kunde väl stå i någon liten paragraf att föreligger de materiella förutsättningarna så skall det vara möjligt även i efterhand att få hjälp.

Sverige är ett bra land, inte minst socialt sett, och det är en skamfläck att det kan inträffa ett sådant fall som det jag har nämnt i interpellationen. Det borde inte få inträffa att samhället sviker sitt ansvar i ett fall som vi har stiftat en lag för att klara av. Där skulle en generalklausul vara bra, och jag tycker att det är beklagligt att socialministern inte kan bejaka detta.

Herr socialministern ASPLING:

Fru talman! Jag skall inte ta upp någon diskussion om ordet generalklausul. Jag förstår emellertid att herr Sjöholm är ute efter att så långt som möjligt tillse att inga sådana händelser skall behöva inträffa som den han har åberopat i interpellationen, och om den saken är vi eniga: Så långt som möjligt måste man se till att det skapas garantier för att de rättigheter människorna har inom trygghetssystemet också kommer dem till del. Därför vill jag försäkra herr Sjöholm att detta är målsättningen för det pågående arbetet med att effektivisera rutiner, organisation etc.

Herr SJÖHOLM (fp):

Fru talman! Jag är inte speciellt förtjust i ordet "generalklausul". Då vi är ense i sakfrågan är det glädjande nog. Kalla det i stället vanlig mänsklighet för det är detta det är fråga om när vi hjälper dem som behöver hjälp. Då kan vi slippa ordet generalklausul. Men eftersom det används i andra sammanhang i lagstiftningen har jag begagnat det här.

Överläggningen var härmed slutad.

Torsdagen den
25 mars 1976

*Om avgiftssystemet
inom landstingens
långtidsvård*

Herr socialministern ASPLING erhöll ordet för att besvara fröken *Anderssons* (c) den 27 februari anmälda interpellation 1975/76:135, och anförde:

Fru talman! Fröken Andersson har frågat mig om anledningen till att något förslag inte lagts fram om avgiftssystemet inom landstingens långtidsvård och om jag är beredd att ta initiativ för att påskynda att frågan får en lösning i enlighet med intentionerna i överenskommelsen i januari 1975 mellan företrädare för sjukvårdshuvudmännen och socialdepartementet.

Vid vård på sjukhus betalas ersättning från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmannen med 20 kr. per vård dag. Samtidigt görs ett avdrag på den försäkrades sjukpenning med 20 kr. eller i vissa fall med lägre belopp. För den som uppbär folkpension i form av hel förtidspension eller ålderspension utgår denna ersättning från sjukförsäkringen under högst 365 dagar. Vid längre sjukhusvistelse får pensionären själv svara för vårdavgiften, som därvid fastställs av sjukvårdshuvudmannen med utgångspunkt i den nivå som gäller för ersättningen från sjukförsäkringen.

I enlighet med den i propositionen 1975:36 redovisade överenskommelsen mellan företrädare för socialdepartementet och sjukvårdshuvudmännen har socialutredningen fått i uppdrag att bl. a. mot bakgrund av gällande avgiftsregler vid vård i ålderdomshem utreda och snarast möjligt lägga fram förslag angående avgiftsreglerna vid slutet sjukvård för dem som inte omfattas av sjukförsäkringens ersättningsregler för sjukhusvård.

Frågan om avgiftssystemet inom långtidsvården kräver ingående överväganden och utredningsarbetet har ännu inte slutförts. Utredningens förslag i dessa frågor beräknas komma att läggas fram under hösten 1976.

Fröken ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsrådet Aspling för svaret på min interpellation. Tyvärr kan jag inte säga att jag är riktigt nöjd.

Det var i februari i fjol som regeringen gav socialutredningen i uppdrag "att utreda och snarast lägga fram förslag i frågan". Jag uppfattar ordet snarast så att socialutredningen med förtur skulle ta upp frågan. Nu säger socialministern att socialutredningens förslag i den här frågan beräknas komma först hösten 1976. Det blir ett och ett halvt år från det att uppdraget gavs. Detta tycker jag inte riktigt stämmer med uppmaningen snarast. Det innebär väl också, om de uppgifter är riktiga som har stått litet här och var, att socialutredningens tidsschema är sådant att man beräknar avlämna sitt slutbetänkande hösten 1976. I så fall kommer ju det här förslaget först i samband med att utredningen slutfört sitt arbete.

Det som gör den här frågan så brådskande är att det avgiftssystem som vi f. n. tillämpar – helt annorlunda inom landstingens långtidsvård än inom kommunernas åldringsvård – leder till så underliga konsekvenser. Det gäller kanske framför allt enskilda människor men också lands-

Torsdagen den
25 mars 1976

*Om avgiftssystemet
inom landstingens
långtidsvård*

ting och kommuner. Kommunerna har i enlighet med det beslut som riksdagen enhälligt fattade år 1971 rätt att ta ut efter betalningsförmåga differentierade avgifter, medan landstingen inte har denna möjlighet när det gäller långtidsvården.

Gränserna mellan åldringsvård och långtidsvård har också blivit alltmer flytande. Äldre människor bor kvar i sina hem så länge detta av hälsoskäl är möjligt. När de behöver vård beror det ofta på var det för tillfället finns plats om de blir hänvisade till den slutna åldringsvården eller till långtidsvården. Det måste verka stötande för den enskilde att det är platsstillgången i den ena eller andra vårdformen som skall bestämma om han eller hon skall betala 20 kr. eller kanske mångdubbelt mer för en vård som det ofta inte är så stor skillnad på.

Samarbetet mellan landsting och kommuner i detta avseende har byggts ut alltmer – en samordning som det är angeläget att få till stånd. Men då är det också nödvändigt att man försöker bryta ner de hinder som ligger i vägen för ett utvidgat samarbete. Det är nödvändigt att patienter kan flytta fritt mellan de bägge vårdformerna utan att detta skall få ekonomiska konsekvenser för den enskilde.

Jag utgår från att socialministern anser att nuvarande förhållande med två avgiftssystem inte är bra, men eftersom inte detta går att klart utläsa av svaret skulle jag gärna vilja ställa en direkt fråga till socialministern: Anser statsrådet Aspling att avgiftssystemet inom landstingens långtidsjukvård och kommunernas åldringsvård skall vara lika och att huvudmännen i båda fallen skall ha rätt att ta ut efter betalningsförmåga differentierade avgifter? Om statsrådet svarar ja på den frågan, undrar jag om statsrådet anser det möjligt att påskynda socialutredningens arbete i den här frågan så att ett förslag kunde föreläggas riksdagen hösten 1976.

Herr socialministern ASPLING:

Fru talman! Den fråga som fröken Andersson tog upp är en av dem som utredningen har att belysa och också att komma med synpunkter och förslag i.

Låt mig sedan säga att uppdraget att utreda frågan om avgiftssystemet inom landstingens långtidsvård lämnades till socialutredningen just med hänsyn till att den utredningen utarbetade förslaget till det avgiftssystem för ålderdomshemmen som infördes för några år sedan. Utredningsarbetet i denna mycket väsentliga fråga pågår nu inom socialutredningen parallellt med det övriga arbetet inom kommittén. Där sker alltså inte någon fördröjning.

Får jag sedan, fru talman, bara göra det tillägget att detta är komplicerade frågor som kräver en allsidig belysning innan ställning kan tas till införandet av ett nytt avgiftssystem.

Fröken ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag konstaterar alltså att socialministern inte vill uttala någon åsikt i sakfrågan, och det kanske är riktigt att man inte skall

Torsdagen den
25 mars 1976

*Om avgiftssystemet
inom landstingens
långtidsvård*

göra så länge en utredning pågår. Men andra har ju haft en åsikt och det var klart uttalat i den överenskommelse som träffades mellan sjukvårdshuvudmännen om det nya avgiftssystemet att det skulle ske en ändring. Många landsting hade också gått i författning om att tillämpa ett nytt system när det genom överklagandet blev klart att de inte hade den rätten. Att de som träffade överenskommelsen utgick ifrån att det skulle bli en ändring är nog helt klart.

Statsrådet säger att det inte skett någon fördröjning, men det var inte det jag talade om utan jag sade att man borde påskynda utredningen. När direktiven innehöll ordet "snarast" uppfattade jag och många med mig det så att den här frågan skulle behandlas med förtur av utredningen, men så har inte skett och kommer tydligen inte heller att ske.

Herr socialministern ASPLING:

Fru talman! Självfallet är Landstingsförbundet informerat om utredningen och de allmänna målsättningarna, men man är också inom Landstingsförbundet medveten om – det kan jag försäkra fröken Andersson – frågans komplicerade art. Jag vill gärna säga att det är angeläget att få fram ett förslag som är så väl förankrat som möjligt, för det är riktigt att frågan berör många människor.

När fröken Andersson talar om att frågan inte behandlas med förtur vill jag säga att den ingalunda har fördröjts i utredningen därför att man arbetar med frågan parallellt med övriga arbetsuppgifter.

Utredningen har inte i något avseende lagt denna mycket viktiga fråga åt sidan. Det pågår i hög grad ett aktivt utredningsarbete, och man måste självfallet göra de undersökningar som är nödvändiga för att kunna komma fram till ett förslag som verkligen är förankrat.

Fröken ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag noterar med tillfredsställelse att statsrådet säger att det är angeläget att få fram ett förslag. Men jag är litet förvånad över att frågan bedöms vara så oerhört komplicerad.

När vi i riksdagen 1971 fattade beslutet om att för kommunernas åldringsvård införa ett efter betalningsförmåga differentierat avgiftssystem var det ingen som helst debatt. Beslutet fattades av en helt enig riksdag.

Jag satt också med i utskottet när frågan behandlades, och det var ingen som helst diskussion där, utan alla tyckte att förslaget var riktigt.

Då borde det inte vara så kolossalt mycket mer komplicerat att lösa problemet i den här delen av åldringsvården.

Herr socialministern ASPLING:

Fru talman! Jag vill inte förlänga debatten, men jag har ett behov av att säga följande till fröken Andersson.

När vi antog förslaget om avgifter för ålderdomshem fanns det i bakgrunden ett utredningsförslag som var remissbehandlat osv. och därmed väl förankrat.

Frågan om ett avgiftssystem inom långtidssjukvården innesluter emellertid många komplicerade element. Det vill jag ha klart sagt. Det är därför angeläget att få fram ett förslag som så långt som möjligt – jag upprepar detta igen – har en riktig förankring och att när förslaget framläggs för riksdagen det skall vara möjligt att nå samma enighet, som när vi fattade beslutet om avgifter för ålderdomshem.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 12 Om domänverkets förvärv av jord- och skogsbruksfastigheter

Herr jordbruksministern LUNDKVIST erhöll ordet för att besvara herr *Fågelsbos* (c) den 9 mars anmälda interpellation, 1975/76:146, och anförde:

Fru talman! Herr Fågelsbo har frågat om jag är villig att med det snaraste medverka till att författningsmässigt stävja den överbudspolitik som tillämpas av domänverket och som därigenom får prishöjande effekter på hela fastighetsmarknaden inom jord- och skogsbruket.

Domänverkets markköp kräver inte förvärvstillstånd enligt jordförvärvslagen. Förvärv eller byte av fast egendom som är taxerad som jordbruksfastighet skall emellertid enligt domänverkets instruktion ha tillstyrkts av lantbruksnämnd eller lantbruksstyrelsen. Härvid sker prövningen enligt grunderna för jordförvärvslagen.

Lantbruksstyrelsen har skärpt tillämpningen av jordförvärvslagen i syfte att motverka oskälig prisstegring på jordbruks- och skogsmark. Denna restriktivare tillämpning gäller även vid prövningen av domänverkets förvärv.

Herr FÅGELSBO (c):

Fru talman! Först ber jag att få säga ett tack till jordbruksministern för att jag har fått min interpellation besvarad.

Frågan gäller en angelägenhet som berör två departement, både industri- och jordbruksdepartementen. Men eftersom den egentliga frågan gäller jordförvärvslagen har jag bedömt det riktigt att ställa interpellationen till jordbruksministern.

Ett dödsbo infortrade anbud på en jordbruks- och skogsbruksfastighet – ingen stor sådan – på 14 hektar inägomark och 50 hektar produktiv skogsmark. På fastigheten finns äldre, omodernare bostadsbyggnader, som nu utnyttjas för fritidsändamål. Befintliga ekonomibygnader saknar värde. Nu gällande taxeringsvärde är 135 000 kr. Och för detta har domänverket lämnat ett anbud på 640 000 kr. eller i det allra närmaste fem gånger det senast fastställda taxeringsvärdet. Det finns enskilda jordbrukare som var intresserade av att förvärva fastigheten som komplettering till tidigare ägd fastighet. Det är riktigt – tyvärr – som det sägs i svaret att domänverkets markköp inte kräver förvärvstillstånd enligt

Torsdagen den
25 mars 1976

*Om domänverkets
förvärv av jord- och
skogsbruksfastighe-
ter*

jordförvärvslagen. Men som det också sägs i svaret skall förvärv eller byte av fast egendom som taxerats som jordbruksfastighet enligt domänverkets instruktion ha tillstyrkts av lantbruksnämnd eller lantbruksstyrelsen. Men lantbruksnämnden i det län där denna fastighet ligger har avstyrkt domänverkets hemställan om nämnda förvärv. Och anledningen är den prishöjande effekt detta skulle få på hela prisbildningen på fastighetsmarknaden när det gäller jord- och skogsbruksfastigheter. Det för med sig en smittoverkan på andra fastigheter som utbjuds till salu. Det har det faktsikt redan gjort då det nu blivit känt hur oansvarigt domänverket varit i sin budgivning.

Det sägs att vi skall stoppa markspekulation. Här är ett statligt verk, nämligen domänverket, flaggskepp på detta område.

Den 9 maj 1974 fick jag svar på en, som det då hette, enkel fråga av jordbruksminister Lundkvist angående åtgärder för att bryta utvecklingen mot ständigt stegrade priser på jordbruksfastigheter. Statsrådets svar löd bl. a.:

”Jag är beredd att förutsättningslöst pröva olika åtgärder som kan medverka till att hålla markägarnas och markköparnas möjligheter att trissa upp priserna på jordbruksmark under kontroll.”

Här har jordbruksministern – eller får i varje fall kanske så småningom – möjligheter att ingripa och vidta de åtgärder han då sade till mig att man kunde vidta.

Jag anser inte, herr jordbruksminister, att jag fått ett riktigt entydigt svar på min fråga om statsrådet är beredd att författningsmässigt stävja den prispolitik som tillämpas av domänverket. Här har alltså kunniga tjänstemän inom lantbruksnämnden gjort värderingar, och sedan kommer från domänverket ett bud som, höll jag på att säga, knappast är av denna världen. Man kan fråga sig efter vilka bedömningsgrunder domänverket går i det här fallet. Jag skulle gärna vilja höra om jordbruksministern har precis samma uppfattning i dag som han hade 1974 om åtgärder för att stoppa den här markspekulationen.

Herr jordbruksministern LUNDKVIST:

Fru talman! Jag har exakt samma uppfattning i dag. Den uppfattningen tog sig uttryck i de direktiv som gavs vid översynen av jordförvärvslagen.

När det sedan gäller frågan som herr Fågelsbo tar upp vill jag framhålla att jag inte kan gå in och diskutera ett enskilt ärende. Men det faktum att det ärendet handläggs så som f. n. är fallet är beviset för att vi har de författningar vi behöver för att hantera frågorna i den ordning som också herr Fågelsbo menar att de skall hanteras. Lantbruksnämnden har tagit ställning för sitt vidkommande. Det är inte min sak att ha någon uppfattning om vad som skall bli det slutgiltiga resultatet i det här ärendet innan lantbruksstyrelsen har prövat frågan. Det är lantbruksstyrelsen som närmast skall ge uttryck för en uppfattning i det här ärendet. Låt mig emellertid få säga rent allmänt, i anslutning till den interpellation som herr Fågelsbo väckt, att jag tycker att herr Fågelsbo generaliserar väl

hårt när han talar som om domänverket i det här sammanhanget generellt skulle bjuda över och därigenom höja markpriserna. På den punkten tror jag att inte bara domänverket utan även, enligt den erfarenhet jag har fått, de myndigheter som har att pröva domänverkets framställningar har en annan mening. Det finns ingen anledning att dra den slutsatsen av vad som hittills hänt på detta område, enligt dessa myndigheters mening, att det skulle vara något generellt betecknande för domänverket att det skulle trissa upp markpriserna med sina bud.

Herr FÄGELSBO (c):

Fru talman! Det gläder mig att vår jordbruksminister har samma uppfattning i dag när det gäller markvärdestegringen som när vi diskuterade den här 1974. Jag har flera exempel på domänverkets agerande, men jag skall inte nu ta upp dessa. Jag vill i stället rikta en liten följdfråga av principiell art till jordbruksministern.

Det är i första hand lantbruksstyrelsen som får ta ställning till ett ärende av detta slag, och jag förmodar att det sedan så småningom kommer till regeringen. Domänverket har i detta fall begärt en tillstyrkan av förvärvet och därvid även hemställt "att det övervägs lämpligheten av att lantbruksnämnden prövar domänverkets köpeskillingar". Det innebär i klartext att domänverket menar att lantbruksnämnd, lantbruksstyrelsen och andra instanser skall hålla tassarna borta. Köpeskillingarna vill verket självt ta ställning till.

Domänverket skriver vidare: "... samt att lantbruksnämnderna får anvisningar om att markförvärv från domänverkets sida skall kunna prövas innan köpeskilling bestämts".

Jag tycker att det är skrämmande att en sådan framställning kan göras av ett statligt verk, innebärande att domänverket självt skall få bestämma köpeskillingarna. Jag skulle vilja få del av jordbruksministerns principiella syn på denna fråga.

Herr jordbruksministern LUNDKVIST:

Fru talman! På den sista frågan vill jag bara svara genom att hänvisa till de instruktioner som gäller. Det finns inga planer på att ändra de instruktionerna.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 13 Föredrogs och hänvisades

Proposition

1975/76:185 till inrikesutskottet

§ 14 Föredrogs och hänvisades

Motioner

1975/76:2287-2294 till näringsutskottet

1975/76:2295 och 2296 till trafikutskottet

1975/76:2297 och 2298 till utbildningsutskottet
1975/76:2299–2301 till konstitutionsutskottet
1975/76:2302 och 2303 till jordbruksutskottet
1975/76:2304–2319 till kulturutskottet
1975/76:2320 till försvarsutskottet
1975/76:2321 till näringsutskottet

§ 15 Anmälades och bordlades

Propositioner

1975/76:125 med förslag om tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1975/76
1975/76:126 med anledning av vissa av internationella arbetskonferensen år 1975 vid dess sextionde sammanträde fattade beslut
1975/76:173 om kvinnor i statlig tjänst
1975/76:177 om ändring i lagen (1972:650) om rätt till ledighet och lön vid deltagande i svenskundervisning för invandrare

§ 16 Anmälades och bordlades

Motioner

1975/76:2322 av herr *Nygren m. fl.*
med anledning av propositionen 1975/76:110 om radio och television i utbildningsväsendet

1975/76:2323 av herrar *Hugosson* och *Bergqvist*

1975/76:2324 av herr *Nordgren m. fl.*

med anledning av propositionen 1975/76:121 om vissa varvsfrågor

1975/76:2325 av herrar *Elmstedt* och *Petersson* i Ronneby

1975/76:2326 av herrar *Johansson* i Holmgården och *Olsson* i Sundsvall

1975/76:2327 av herr *Jonasson* och fru *Andersson* i Hjärtum

1975/76:2328 av herr *Larsson* i Borrby *m. fl.*

1975/76:2329 av herr *Nilsson* i Trobro

1975/76:2330 av herr *Nilsson* i Trobro

1975/76:2331 av herr *Nilsson* i Trobro

med anledning av propositionen 1975/76:130 om stödåtgärder på fiskets område, m. m.

1975/76:2332 av herr *Ahlmark m. fl.*

1975/76:2333 av herr *Bohman m. fl.*

1975/76:2334 av herrar *Jonsson* i Alingsås och *Torwald*

1975/76:2335 av herr *Karlsson* i Malung

1975/76:2336 av herrar *Sundman* och *Korpås*

1975/76:2337 av herr *Wikström*

med anledning av propositionen 1975/76:131 om statligt stöd till dagspressen

1975/76:2339 av herr *Jonsson* i Mora

1975/76:2340 av fru *Olsson* i Hölö

1975/76:2341 av herr *Romanus*

1975/76:2342 av herr *Torwald m. fl.*

1975/76:2343 av fru *Troedsson m. fl.*

1975/76:2344 av herr *Åkerfeldt m. fl.*

med anledning av propositionen 1975/76:145 om ändrade regler för bostadstillägg

1975/76:2345 av herr *Burenstam Linder m. fl.*

med anledning av propositionen 1975/76:151 om överlåtelse av aktier i Svenska Utvecklingsaktiebolaget, m. m.

1975/76:2346 av herr *Träff*

med anledning av propositionen 152 med förslag till åtgärder för försörjningsberedskapen

1975/76:2347 av herr *Sjöholm*

1975/76:2348 av herr *Turesson*

med anledning av propositionen 1975/76:153 med förslag till lag om ändring i rättegångsbalken m. m.

1975/76:2349 av herr *Krönmark m. fl.*

1975/76:2350 av herr *Larsson* i Borrby *m. fl.*

med anledning av propositionen 1975/76:154 om reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m.

1975/76:2351 av fru *Lewén-Eliasson*

med anledning av propositionen 1975/76:159 med förslag till organisation av och anslag för det nya konsumentverket

§ 17 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framstälts

den 25 mars

1975/76:290 av fröken *Rogestam* (c) till fru statsrådet *Hjelm-Wallén* om fortbildningen av lärare:

Fortbildningen för lärare med anledning av SIA, könsrolls- och internationaliseringsprojekten, SSA och datorprojekten samt skolledarutbildning och fortbildning inom invandrarsektorn är av SÖ prioriterade nästa budgetår.

Är statsrådet beredd att redogöra för vilken allmän fortbildning det därutöver blir möjligt för SÖ att genomföra inom det i SIA-propositionen föreslagna anslaget till lärares fortbildning?

Torsdagen den
25 mars 1976

*Meddelande om
frågor*

1975/76:291 av herr *Berndtson* (vpk) till fru statsrådet Hjelm-Wallén om de politiska ungdomsförbundens medverkan i skolans samhällsinformation:

Anvisningar har utfärdats av skolöverstyrelsen rörande medverkan av de politiska ungdomsförbunden i skolans samhällsinformation. I fråga om de ekonomiska villkoren för denna medverkan anges endast att ersättning kan utgå ur medlen för timmar till förfogande, fritt valt arbete och resurstimmar för grundskolans högstadium. Från kommunalt håll har anförts att det saknas resurser för denna verksamhet. Det kan förutsättas att ifrågavarande informationsverksamhet kommer att få betydande omfattning. Därest ej de ekonomiska frågorna får en tillfredsställande lösning torde de politiska ungdomsförbunden komma att ställas inför mycket svårlösta problem.

Med anledning härav önskar jag till fru statsrådet Hjelm-Wallén ställa följande fråga:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att skapa ekonomiska förutsättningar för de politiska ungdomsförbunden att medverka i skolans samhällsinformation?

1975/76:292 av herr *Romanus* (fp) till herr socialministern om sjukhuspersonalens tystnadsplikt:

Den som ligger på sjukhus bör vara skyddad av personalens tystnadsplikt. I många fall lämnas dock patientens namn ut till människor som ringer till sjukhuset, liksom uppgift om på vilken avdelning patienten är inlagd. Detta sker utan att patienten tillfrågats och lämnat sitt samtycke.

Anser socialministern att detta är tillfredsställande?

Tänker socialministern vidta några åtgärder för att få till stånd ett bättre sekretesskydd?

1975/76:293 av fru *Johansson* i Uddevalla (s) till herr justitieministern om tillämpningen av lagstiftningen rörande vårdnaden av barn:

I samband med verkställighet av dom eller beslut rörande vårdnad av barn är lagstiftningens intentioner att barnets bästa alltid skall tillvaratas. Barnets egen önskan skall alltid undersökas.

Kan statsrådet redogöra för gällande praxis och tillämpning av lagstiftningen?

Överväger statsrådet att vidta översyn av nu gällande anvisningar?

1975/76:294 av herr *Danell* (m) till herr bostadsministern om tillämpningen av förköpslagen vid fastighetssanering:

Det har framkommit att förköpslagen i vissa fall avses att användas för att inte bara genomföra viss sanering av fastighet utan också i syfte

att styra – mot de boendes önskemål – en redan planerad sanering i detalj i vad avser lägenhetsstorlekar m. m.

Anser statsrådet att en sådan användning av förköpslagen står i överensstämmelse med riksdagens beslut om möjlighet att använda förköpslagen vid sanering?

Nr 90

Torsdagen den
25 mars 1976

---

*Meddelande om
frågor*

1975/76:295 av herr *Wennerfors* (m) till herr bostadsministern om rätt för hyresgäster att förvärva den fastighet de bor i:

Vill statsrådet uttala sin anslutning till principen att kommunerna på olika sätt bör underlätta för hyresgäster att förvärva det hus de bor i?

§ 18 Kammaren åtskildes kl. 15.34.

In fidein

BENGT TÖRNELL

/Solveig Gemert